

mocí postižených nebo podezřelých se děje v první řadě ve vlastním a soukromém zájmu jejich a že se zemský fond domáhá jen zapravení »ošetřovací taxy« ve smyslu zákona z 5. března 1888 č. 19 z. z. pro Čechy, která se vybírá stejně za léčení a ošetřování osob stížených přenosnou nemocí. Také z ustanovení § 19 zákona z 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n., že zvláštní povinnosti uložené obcím a městům municipálním podle zákonných předpisů o zamezení a potlačení přenosných nemocí nejsou tímto zákonem dotčeny, neplyne nic pro opačný názor rekurentův a stejně marně odkazuje rekurent k § 43 zákona ze 14. dubna 1913 č. 67 ř. z., jenž o zapravování nákladů vůbec nejedná, a k § 36 odst. 3. tohoto zákona, jenž jedná o povinnosti vlády poskytovat obcím v případech tam uvedených výpomoc, ale nestanoví, že stát hradí náklady za léčení a ošetřování i v případě izolace osob nemocí postižených. Totéž platí o ustanovení § 37 uvedeného zákona, podle něhož jest vyhraženo zemskému zákonodárství vydati ustanovení o vybírání poplatků a náhrad za účelem uhrazení nákladů, vzniklých obcím z důvodu, že byla provedena opatření ve smyslu tohoto zákona, ale nestanoví, že by k nim patřily i náklady právě vzpomenuté. Předpisy §§ 1037 a 1040 obč. zák. nepřicházejí v úvahu, jelikož A. S. byla dána do nemocnice z úředního nařízení, tedy z veřejnoprávních zájmů, pročez nelze na to použití soukromoprávních předpisů. Že náklady na ošetřování a léčení nemocné, jejichž zaplacení se domáhá český zemský fond, vůbec nebyly potřebné, nebylo v první stolici namítáno, staly se však potřebnými již tím, že A. S. byla do nemocnice odevzdána z úředního příkazu, kde pak musila býti i léčena i ošetřována.

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 20. dubna 1928
R I 175/28. J. K.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y.

Dr. Jarmila Veselá: **Význam pohnutky a smýšlení pro třídění trestných činů a trestů.** Knihovna Sborníku věd právních a státních. Nová řada. A. Obor právovědecký. Čís. 2. V Praze 1928.

Práce rozdělena je na pět oddílů, jimž předeseán úvod. Připojen je přehled obsahu v jazyce francouzském.

V úvodě vymezuje autorka úkol, který si v dané práci postavila, t. j. studium otázky využití pohnutky či smýšlení pachatelova jako kriteria pro uložení určitého druhu trestu na svo-

bodě a pro dělení trestných činů. Letmo dotýká se historického vývoje legislativního využití těchto prvků a naznačuje možné způsoby jejich využití k jiným účelům.

V prvé m o d d í l e je podán přehled ustanovení platných zákonů a osnov, užívajících pojmů smýšlení nebo pohnutky jako kriteria pro dělení činů trestných nebo pro uložení určitého druhu trestu na svobodě, s připomenutím, že nečiní nároků na úplnost.

Nejprve si všímá spisovatelka § 20 něm. tr. z., který nízké smýšlení při některých trestných činech činí podmínkou pro uložení trestu káznice, při čemž přihlíží ke vzniku této normy. Dále probírá ustanovení § 24 norského tr. z., podle něhož může soudce místo trestu vězení tam, kde je stanoven jako jediný trest na svobodě, uložit vazbu, když podle zvláštních okolností lze souditi, že jednání neprýští ze zkaženého smýšlení, a srovnává ustanovení toto s ustanovením něm. tr. zákona.

Podrobně zabývá se s ustavením rakouských osnov zejména: Glaserovy osnovy z r. 1874, která v § 14 stanoví smýšlení hodné opovržení kriteriem rozhodným pro uložení žaláře či vězení, i dalších osnov rakouských, které tuto myšlenku různě provádějí, až osnova z r. 1921 ji zcela opouští. Potom probírá obdobná ustanovení osnov švýcarských, osnovy švédské, osnov německých a osnovy italské, přihlížeje vždy i k odůvodnění. Nejpodrobnější je stať jednající o československých osnovách, kde autorka zevrubně si všímá vzniku příslušných ustanovení, probírajíc nejprve § 1 osnovy z r. 1921, podle něhož nízká pohnutka je rozhodná pro uložení trestu žaláře nebo vězení, současně však i dělícím trestných činů na zločiny a přečiny, dále pak obdobné ustanovení § 14 osnovy z r. 1926, nahrazující nízkou pohnutku nízkým smýšlením. Při tom je podán přehled kritik a námitek, s nimiž se tyto návrhy setkaly.

Druhý o d d í l pojednává o pojmu pohnutky a smýšlení. Spisovatelka vysvětluje nejprve, že zabývá-li se definicemi, jichž se dostalo pojmům smýšlení a pohnutky ve vědách explikativních, činí tak proto, že mají význam pro zákonodárce, ať již sám si vymezí určitý pojem legální definicí nebo takovou úpravou norem, že jejich srovnáním tato definice sama vyplyne, neb ať ponechá náplň určitého pojmu zcela praxi, protože v prvním případě musí býti snahou zákonodárce, aby definitice jím utvořená byla blízká běžnému nazírání, nebyla v odporu s definicemi explikativních věd, v druhém případě pak právě běžné nazírání neb explikativní vědy dodávají tuto náplň samy.

Definice pojmu p o h n u t k y rozlišuje podle toho, zda po-

hnutka je definována jako představa účelu, jako představa očekávaného citového vjemu, jako pud, zda zdůrazňována je stránka motorická či je-li pohnutka pojmána širě. Uvádí nejprve jednotlivé pokusy o definici tohoto pojmu v literatuře kriminalistické, pak definice psychologů. Všimá si, v jakém smyslu užíváno je výrazu pohnutky v životě i v praxi, opírajíc se při tom zejména o praktické případy uváděné v Grossově Archivu a o judikaturu nejvyššího soudu v Brně.

Probírá pak jednotlivé definice pojmu smýšlení a charakteru a dochází k závěru, že jak definice pohnutky tak definice smýšlení i charakteru není jednotná, jednak proto, že kladen je při analýze volního aktu důraz na ten či onen prvek, že pro moment vůle je za rozhodující pokládána brzy stránka představová, brzy citové zabarvení nebo pud atd., jednak proto, že pojem pohnutky a smýšlení bývá vyhrazován pro určité faktory z důvodů terminologických.

Vysvětluje, že nepřistupuje sama k utvoření definice, protože každé tvoření nové definice by znamenalo jen bezúčelné rozmnožení četných definic již formulovaných; nová definice ať již na základě psychologického či na základě pojmání slova pohnutky v běžné řeči, »nutně by nesla na sobě znaky určitého systému psychologického, kde by výraz motivu byl vyhrazen určitým jevům, nebo v druhém případě by zahrnovala větší či menší řadu psychických jevů podle toho, na které případy, jež běžné pojmání pod pojem ten subsumuje, by definice byla vztažena«.

Chce řešiti otázku, zda možno je v zákoně užití výrazů takto nevyhraněných, s tak různou pojmovou náplní. K tomu konci pokládá za nutné nejprve »zkoumati, jaký význam pro účely trestního práva a speciálně pro dělení trestných činů nebo pro ukládání určitého druhu trestu na svobodě mohou míti jednotlivé psychické prvky, jichž je k těmto definicím užíváno, zda je význam těchto jednotlivých prvků potud stejný, aby v případě, že bude užito těchto pojmů v zákoně nebyla na závalu různá jich interpretace«, a »zda pro účely kriminálně politické je lhostejné, který výsek psychologického dění by pak soudce subsumoval pod pojem, o nějž jde«.

Ke konci oddílu připojuje autorka několik pokusů podniknutých v kriminalistické literatuře o sestavení přehledu motivů a smýšlení.

V třetím oddíle (Trestně právní relevantnost jednotlivých psychických prvků) přistupuje V. k úvaze o tom, které psychické prvky volního aktu označované jako motivy či smý-

šlení tvoří vhodný předmět pro hodnocení za účelem třídění trestných činů nebo za účelem stanovení podmínek pro užití určitého druhu trestu a zda a pokud hodnocení různých prvků je pro autorkou vytčený účel rovnocenné. Zdůrazňuje, že dvě nejdůležitější složky hodnocení — předmět a měřítko — úzce spolu souvisí a že při úvaze o předmětu hodnocení nelze zcela abstrahovati od měřítka hodnocení, které v daném případě bude v zásadě dvojí: míra etické zavržitelnosti nebo míra nebezpečnosti.

Připomíná dále, že při úvaze o vhodném objektu hodnocení nutno uvážit u každého předmětu jeho vhodnost primární, to jest, zda hodí se přímo za objekt hodnocení, a sekundární, t. j. zda z něho se dá souditi na jsoucnost určitého jiného objektu, který lze pak hodnotiti, dále, že u každého objektu nutno jednak měřiti jeho intensitu, jednak jeho kvalitu.

Pod těmito zornými úhly rozebírá pak jednotlivé psychické prvky: pud, představu výsledku, charakterové vlastnosti, smýšlení, a zkoumá, které z nich mají význam pro etické hodnocení a které pro hodnocení měrou nebezpečnosti pro právní statky. Při tom zdůrazňuje, že při úvaze o nebezpečnosti jedince pro právní statky má symptomatický význam jednotlivých prvků větší důležitost, než je tomu při hodnocení etickém, které omezuje se na konkrétní čin.

Z těchto úvah dospívá k závěru, že na otázku, kterou si formulovala v oddíle předcházejícím, »je-li totiž lhostejné, který výsek duševního dění soudce subsumuje pod pojem motivu, zda tedy pro účel vytčený mají všechny prvky psychické, které pod pojem motivu bývají subsumovány, význam stejný«, jest odpověděti záporně.

Ve čtvrtém oddíle, nadepsaném »Měřítka etické a účel kriminálně politický« ukazuje spisovatelka nejprve na to, že legislativní využití pohnutky a smýšlení pachatele jako kriteria pro dělení trestných činů nebo jako kriteria pro uložení určitého druhu trestu bývá jak v odůvodnění k zákonům i osnovám tak i v literatuře motivováno v zásadě dvojím způsobem: »buď nutností etické práva trestního« nebo »důvody kriminálně politickými v užším smyslu«, t. j. nutností tříditi pachatele při výkonu trestu, a to zase buď jako různé psychologické typy, pro něž třeba různého nakládání u výkonu trestu, buď podle míry jejich nebezpečnosti nebo podle míry jejich morální zkaženosti.

Připomíná, že pokud se užívá kriteria pohnutky či smýšlení jako dělítka pro stanovení určitého druhu tre-

stu, možno uvažovati o odůvodněnosti tohoto kritéria jak s hlediska etisace práva, tak s hlediska kriminálně politického v užším slova smyslu, pokud se však užívá kritéria pohnutky či smýšlení jako dělítka pro třídění trestných činů, možno uvažovati o odůvodněnosti tohoto kritéria především s hlediska etisace práva, protože již v samém označení činu jako zločinu či přečinu může být vyjádřena jeho etická kvalifikace, kdežto pro odůvodněnost se stanoviska kriminálně politického musí se toto legislativní využití jeviti nutně jen jako pomůcka zákonodárně technická. Etický soud může se omeziti na konkrétní čin a etické hodnocení činu může dokonce být v nepřímém poměru s hodnocením celkové osobnosti; při hodnocení pro cíle kriminálně politické bude naopak nutno přihlížeti jen k celkové osobnosti. Bude tedy vlastní předmět hodnocení pro obě měřítko různý, shoduje se jen v těch případech, kde smýšlení či pohnutka konkrétního činu bude mít indikující význam pro osobnost pachatele.

Autorka přistupuje pak k úvaze o etickém hodnocení pohnutky či smýšlení pachatele. Zabývajíc se požadavkem etisace práva dochází k závěru, že právo »nejen může, nýbrž i má mít zřetel na etické hodnocení potud, že fixuje určité normy etické, jichž relativní všeplatnost je uznávána; nemůže však nikdy formálně uznati pro svůj obor přibírání určitých měřítek etických«. Vycházejíc z předpokladu etických norem relativních časově i místně, snaží se o vyrovnání s názory těch spisovatelů, kteří operují s pojmem absolutních etických norem vyvozují z něho důsledky pro problém kritéria etické pohnutky, tak zejména Kallaba, Krause, Wundta.

Zvláštní pozornost věnuje psychologii hodnocení, která přispívá k uvědomění si různosti podmínek, za nichž se tvoří etické soudy a tím i relativity těchto soudů. Probírá jednotlivé teorie psychologie hodnocení, přidržujíc se sama teorie Müller-Freinfelsa, jemuž hodnocení, bylo-li prožito úplně, se rozpadá ve dvě složky: zažitý podklad hodnocení a stanovení hodnoty.

Autorka přistupuje pak k některým pokusům o třídění motivů a smýšlení podle etické hodnoty a k pokusům o stupnici etických hodnot vůbec. Všímá si třídění Wundtova, Lippsova, Lilienthalova, Rosenbergova, Krausova, Walnerrova a Bonnin-Brettinové, zaujímajíc k nim kritické stanovisko. Z tohoto přehledu třídění pohnutek a smýšlení vyvozuje, že soudy o tom, kde má být hranice při lišení pachatelů ve dvě skupiny podle etické hodnoty, jsou velmi různé. K témuž závěru dospívá srovnáváním různých zákonných výrazů pro označení eti-

cké kvality pohnutky a smýšlení. Různost etického hodnocení těchto psychických prvků ilustruje dále judikaturou nejvyššího soudu v Brně k § 3 zákona z 31. ledna 1919. čís. 75 Sb. z. a n. a judikaturou německého říšského soudu k § 20 něm. tr. z., ukazujíc na to, že neřídí-li se soud jednotným měřítkem při úvaze o etické hodnotě pohnutky a smýšlení, dochází k rozsudkům navzájem si odporujícím, takže může býti snadno otřesena důvěra v soudnictví.

Protože je požadavek lišení pachatelů podle etické hodnoty pohnutky nebo smýšlení motivován nutným respektováním veřejného mínění, všímá si V. podrobně povahy a vzniku veřejného mínění, ukazujíc zejména na jeho nejednotnost a proměnlivost. Upozorňuje, že veřejné mínění přeje si mírnější posuzování jednak deliktů z afektu, kde pohnutkou v nejširším slova smyslu bývá skutečnost pochopitelná veřejnému mínění, jednak trestných činů z pohnutek politických. Autorka připomíná dále různé odůvodnění zřetele na politickou pohnutku v osnově německé a italské, zastávajíc názor, že odůvodňováním momenty etickými a kriminálně politickými je jen zastíňována pravá příčina, která je povahy čistě politické, totiž »přenášení zřetele na politické odpůrce, na protivníky v boji na pole trestního práva, kde v trestné činnosti spatřuje se jen určitá forma tohoto boje«.

K otázce difamujícího trestu staví se V. zásadně záporně.

Celkem dospívá autorka k závěru negativnímu, vyslovujíc se proti využití etické hodnoty pohnutky či smýšlení pro třídění trestných činů i pro ukládání určitého druhu trestu, protože etické hodnocení není jednotné.

Autorka přistupuje pak k otázce kriminálně politického odůvodnění klasifikace pachatelů kvalitou pohnutky či smýšlení. Všímá si odůvodnění návrhu Garçonova a Radbruchova a kritiky § 71 německé osnovy z r. 1925. Dochází k závěru, že pachatelé jednající z motivů či smýšlení nízkého na jedné straně a pachatelé jednající z motivů či smýšlení nenízkého na druhé straně netvoří vyhraněnou skupinu psychologickou, protože v obou případech může se jednat »o individua psychologicky naprosto odlišná, u nichž rozhodující je někdy stránka intelektuální, někdy stránka citová, a kteří budou podle toho a nikoliv podle etické kvality smýšlení či pohnutky vyžadovati různého nakládání při výkonu trestu«.

V. rozebírá pojem pohnutky a sociální u různých autorů a zdůrazňuje, že, uvažujeme-li o nebezpečnosti pachatele se stanoviska práva trestního, může býti rozhodná jen pravděpo-

dobnost další jeho trestné činnosti a že eticky hodnotící soud pronesený o určitém smýšlení v činu se projevivším může býti v odporu s asociálností. V souvislosti dotýká se autorka stručně sporu o symptomatologický význam trestného činu.

V p á t ě m o d d í l e (Zjišťování pohnutek a smýšlení) uvažuje spisovatelka o oprávněnosti námitek proti legislativnímu užití pohnutky a smýšlení, pramenících z úvahy, že tyto psychické skutečnosti je nesnadno zjišťovati. Všímá si různých method zjišťování psychických skutečností, zejména otázky věrohodnosti výpovědi obviněného o pohnutce jeho činu, a to nejen, pokud jde o jeho upřímnost, nýbrž i hledíc na možnost uvědomiti si pohnutky vlastní činnosti. Dochází k závěru, že zjišťování pohnutky i smýšlení bude často velmi obtížné, a i z toho důvodu vyslovuje pochybnost, lze-li doporučiti, aby na těchto momentech bylo činěno závislým uložení určitého druhu trestu neb odlišení zločinu od přečinu.

Shrnujíc výsledek svých úvah dospívá autorka k závěru, že sám pojem pohnutky i smýšlení je nepřesný a nevyhraněný, že úsudky hodnotící etickou kvalitu pohnutky či smýšlení nejsou jednotné; že etický soud, pronesený o pohnutce či smýšlení v činu se jevícím není rozhodný pro posouzení celé osobnosti pachatelovy a tím i pro způsob výkonu trestu, který musí záviseti na celé řadě jiných faktorů individuálních. Vyslovuje se proti dvěma druhům trestu vůbec, žádajíc jednotný druh trestu, avšak celou řadu trestních ústavů umožňujících důsledné roztržení různých elementů při výkonu trestu.

Otázka, jaký význam má pohnutka pachatele a jeho smýšlení pro právo trestní, náleží — jako trestně právní otázky filosoficky zabarvené vůbec — k nejobtížnějším thematům této právní oblasti. Spisovatelka omezila si široké toto thema zcela případně na otázku, zdali pohnutka a smýšlení jsou vhodnými měřítky pro třídění trestných činů a pro určování způsobu trestu, tedy na otázku, která novodobého zákonodárce trestního poutá měrou největší. V. postavila se k této otázce již ve svém posudku, podaném druhému sjezdu čs. právníků v Brně r. 1925, o otázce: Čím rozlišiti nejúčelněji trestné činy? na stanovisko odmítavé. S důsledností hodnou uznání setrvala při tomto svém hledisku také ve svém spise, podepřevši je bohatým aparátem, čerpaným jednak z literatury filosofické, jednak z děl právnických i také z judikatury a ovšem i vlastními podrobnými úvahami. Sluší uznati, že V. tu snesla z literatury naší, částečně i francouzské, především ale německé, pokud mohu dohlédnouti,

snad vše, co pro názor jí zastávaný uvést se dá, nepřehlížeje ovšem ani platných zákonů a osnov, a to ani těch, které se staví — jako právě i čs. osnovy z r. 1921 a 1926 — na stanovisko opačné.

Zajisté sluší přičísti jen obtížnosti látky a způsobu, kterým bývají takové otázky ve spisech filosofických probírány, způsobu, ze kterého často vyzírá spíše snaha dodati výkladům náteru učenosti, než býti co možná jasným a srozumitelným, jestliže V. nepodává jednotlivé názory citovaných autorů vždy s náležitě ostrým zachycením jich podstaty a přesným vytýčením kritérií, odlišujících je od jiných. Ale také způsob, kterým V. vyjadřuje vlastní své myšlenky, postrádá tu i tam oné jasnosti, která právě při takovýchto obtížných problémech filosoficko-právnických je zvláště žádoucí. Tak, abych uvedl aspoň jeden příklad, možno právem o tom pochybovati, že si kdo odnese jasný obraz o tom, co chtěla autorka říci, praví-li na str. 40 i. f., že »pro etické hodnocení má význam: aktualizací pudu eventuálně indikovaná slabá reagenčnost brzdícího komplexu...; slabou intenzitou představ o výsledku nebo slabým jeho citovaným (patrně chyba tisku m. citovým) zabarvením indikovaná reagenčnost brzdícího komplexu . . .; reakcí v daném případě event. indikovaná reagenčnost obvyklá...«

Než také na některých jiných místech činí až příliš zhuštěná forma výkladu, zřejmě prozrazující snahu o vyjadřování co možná stručné, výklad dosti nepřístupným. Tak praví-li autorka na str. 23, že aplikace zákona je tím snažší, »čím blíže je zákon skutečnému životu, přesněji vyjádřeno, čím je větší soulad — alespoň pojmově — mezitím co je a co má býti«, potřebovala by tato věta zajisté bližšího vysvětlení, máme-li na mysli, že tu jde přec o zákony trestní, kterými to »co býti má«, chceme teprve vynutiti. Také výklad o judikatuře nejvyššího soudu v Brně (str. 58 d.) by získal, kdyby bylo uvedeno, na který konkrétní děj se vztahuje judikát z 1. září 1923 Sb. m. sp. čís. 291. Na str. 64 mluví se o návrhu Garçonově, aniž hned patrně, o jaký návrh jde.

Jinak sluší uznati, že autorka, opírajíc se o obsáhlou literaturu, postupuje při zpracování jejím způsobem metodicky správným a že vyvozuje své závěry z premis, získaných probíráním látky methodou přísně vědeckou.

Tím není ovšem řečeno, že by výsledky úvah jejích, stavící se diametrálně proti stanovisku přijatému čs. osnovami trestního zákona, byly také správné s hlediska kriminálně politického. Trestní zákonodárce tu stojí před otázkou, má-li se

spokojiti s jedním toliko způsobem trestu na svobodě a zůstaviti rozlišování mezi různými typy odsouzených, vyžadujícími různého způsobu výkonu trestu, orgánům tímto výkonem pověřeným (orgánům vězeňským, justiční správě, srv. str. 78), či mají-li v zákoně samém býti určeny různé typy trestní vazby, z nichž jeden by byl povahy zneucťující, a zároveň býti stanoveny podmínky pro jich užití. Tím by byl zároveň dán vhodný podklad pro oddělení individuí morálně méněcenných a zamezen takto jejich zhoubný vliv na ostatní. Autorka dospívá důsledně ze svého stanoviska, (poněvadž navrhovaná kritéria pro určování různých druhů trestní vazby nepokládá za způsobila a jiných sama nenavrhuje), k alternativě první, totiž k zásadě jediného trestu na svobodě. V tomto mínění není osamocena, neboť je zastáváno i s jiných stran; je však vydáno závažné námitce, že pak se rozhodováním o důležité a pro postiženého velmi citelné otázce, jakým způsobem trest má býti vykonáván, zbavuje záruky rozhodnutí soudního, jsouc zůstaveno orgánům správním.

Trestní zákony obou našich právuích oblastí přiklonily se — stejně jako téměř všechny platné zákony trestní — k alternativě druhá, vytyčující samy různé kategorie trestných činů (zločiny, přečiny, přestupky) a podle toho i různé druhy trestní vazby (žalář, vězení). Poněvadž však jednotlivé skutkové podstaty zvláštní části jsou v zákoně samém autoritativně přiděleny k jednotlivým kategoriím trestných činů, nehledíc na pohnutku a smýšlení pachatele, dochází takto k povážlivému důsledku, že vinníci nejrůznější morální kvalifikace bývají posuzováni podle jedné šablony a postiženi týměž zneucťujícím těžkým trestem (loupežná vražda — vražda z afektu — usmrcení na žádost — euthanasie). Proto čs. osnova zůstavuje zpravidla (s nečetnými výjimkami) s o u d c i, aby určil sám, má-li čin býti pokládán za zločin či přečin a podle toho stižen zneucťujícím trestem (žalářem) či trestem bezbarvým (vězením). Kriteiem pak učinila osnova z r. 1921 nízkou pohnutku, kterouž osnova z r. 1926 nahradila nízkým smýšlením vinníka.

V. vyslovuje se proti upotřebitelnosti obou uvedených kriterií hlavně ze dvou důvodů, totiž jednak proto, že tyto pojmy postrádají žádoucí určitosti, jednak z té příčiny, poněvadž pohnutka činu nebo smýšlení pachatele se dají v konkrétních případech často velmi těžko zjistiti. Námitka druhá je, jak patrně, povahy čistě faktické; zdali pachatel jednal z nízké pohnutky či z nízkého smýšlení, je otázka důkazu. Je pravda, že tento důkaz bude někdy činiti obtíže; ale to budou případy celkem vými-

nečné, nepadající na váhu. Také že pachatel jednal úmyslně, se dá někdy těžko dokázat, stejně jako každé jiné *factum internum*; a přece který zákonodárce by chtěl proto se zříci rozlišování trestných činů na dolosní a kulposní? A konečně, nedá-li se v některém případě pohnutka nebo smýšlení pachatele zjistiti, pak rozhodne soudce přirozeně — právě tak jako nedá-li se zjistiti úmysl — pro reo, tedy pro trest indifferentní.

Pokud jde o námitku nedostatečné určitosti kriterií, o nichž řeč, sluší bez výhrady uznati, že V. psychologickou pitvou, které podrobila pojem pohnutky a pojem smýšlení, plně prokázala, že uspokojující, ostře vyhraněná a nesporná definice těchto pojmů dosud podána nebyla, a zajisté jí sluší přisvědčiti také v tom, že by bylo marné snažení, kdyby zákonodárce sám se pokoušel takovou definici podati. Než kolik je takových pojmů stejně nedosti určitých, jichž přes to je zákonodárce nucen užít, ať v jiných oblastech právních ať v trestních zákonech? Tak pojem vůle v některých definicích úmyslu, pojem náležité opatrnosti při určování nedbalosti, pojem dobrých mravů a j. v. Ve všech těchto případech jde o jakési formule, které vyplní život sám podle průměrných hodnotných úsudků určitého kulturního celku, jimiž se pak řídí i soudce. Tyto úsudky mohou se ovšem časem měniti; než to právě činí takovou formuli přizpůsobitelnou změnám poměrů a dodává jí tudíž potřebné pružnosti a životnosti. Takováto formule má zákonodárci i soudci umožniti potřebné třídění případů vyžadujících různého opatření. V našem případě má navrženou úpravou čs. osnovy býti dosaženo toho, aby v případech, ve kterých to je možno, soudce sám v rozsudku svém hned předem určil způsob trestu, jež pachatel svým činem si zasloužil a aby takto poskytl justiční správě rukověť pro třídění trestanců při výkonu trestu.

Než tato různost názorů ve věci samé, vyplývající z různosti hlediska kriminálně politického, nemůže nijak spisu ubírat na jeho ceně vědecké a nemůže také ničeho měniti na úsudku, že autorka jeho jak způsobem zpracování obsáhlé literatury, tak správným roztříděním látky a celým postupem své práce, již předložila právnické fakultě Karlovy university jako práci habilitační pro obor práva a řízení trestního, plně prokázala způsobilost samostatně zpracovati vědeckou metodou problém trestně-právní.

Miříčka.